

Koncepcje i metody zarządzania strategicznego oraz nadzoru korporacyjnego

Doświadczenia i wyzwania

Redakcja naukowa:
Agnieszka Zakrzewska-Bielawska

Wydawnictwo C.H. Beck

Warszawa 2010

Spis treści

Przedmowa	11
Część pierwsza	
ROLA ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO W ROZWOJU ORGANIZACJI ...	13
Rozdział 1. Tendencje rozwojowe zarządzania strategicznego (Andrzej Kaleta) ...	15
1.1. Wprowadzenie	15
1.2. Koncepcja planistyczna kontra ewolucyjna w zarządzaniu strategicznym	15
1.3. Podejście pozycyjne kontra zasobowe w zarządzaniu strategicznym	18
1.4. Priorytety w przyszłym zarządzaniu strategicznym	20
1.5. Podsumowanie	21
Rozdział 2. Paradoksy strategiczne (Wojciech Machel)	22
2.1. Wprowadzenie	22
2.2. Strategia i jej paradoksy	22
2.3. Paradoksy strategiczne a niewidoczny wymiar strategii	26
2.4. Paradoksy na rynku polskim	28
Rozdział 3. Koncepcja badań w sferze projektowania strategii zarządzania przedsiębiorstwem (Adam Stabryła)	31
3.1. Wprowadzenie	31
3.2. Ramowy podział strategii zarządzania	31
3.3. Zakres przedmiotowy projektowania strategii zarządzania	34
3.4. Zasady projektowania systemu celów	36
3.5. Techniki wyboru celów	38
3.6. Metodyka analizy opcji strategicznej	39
3.7. Metodyka opracowania programu działalności gospodarczej przedsiębiorstwa	41
3.8. Podsumowanie	45
Rozdział 4. Rozwój jako integracja strategii, struktury i kultury organizacyjnej (Małgorzata Machaczka, Krzysztof Machaczka)	47
4.1. Wprowadzenie	47
4.2. Pragmatyka zmian zarządzania poziomem strategicznym organizacji	48
4.3. Zmiany w zarządzaniu poziomem strategicznym organizacji	49

4.4. Wymiar rozwoju jako integracja strategii, struktury i kultury organizacyjnej	55
4.5. Podsumowanie	60
Rozdział 5. Czynniki stymulujące wykorzystanie potencjału organizacyjnego przedsiębiorstwa (Jan Skalik)	62
5.1. Wprowadzenie	62
5.2. Potencjał organizacyjny przedsiębiorstwa i jego strategiczne znaczenie	63
5.3. Wewnętrzne siły aktywizujące wykorzystanie potencjału organizacyjnego przedsiębiorstwa	65
5.4. Wpływ otoczenia na wykorzystanie potencjału organizacyjnego przedsiębiorstwa	68
5.5. Podsumowanie	69
Część druga	
WYBRANE KONCEPCJE ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO	71
Rozdział 6. Kierunki zastosowań teorii gier w zarządzaniu strategicznym (Paweł Cabala)	73
6.1. Wprowadzenie	73
6.2. Pojęcie i rodzaje gry	74
6.3. Sposoby prezentacji gry	75
6.4. Analiza gier zamkniętych	80
6.5. Analiza gier otwartych	82
Rozdział 7. Strategiczny kontekst outsourcingu w sektorze zarządzania nieruchomościami – wyniki badań (Jakub Drzewiecki)	86
7.1. Wprowadzenie	86
7.2. Uzasadnienie wyboru sektora zarządzania nieruchomościami	87
7.3. Prezentacja hipotez badawczych	88
7.4. Przebieg badań i charakterystyka próby badawczej	89
7.5. Powszechność stosowania outsourcingu w badanym sektorze	93
7.6. Outsourcing w kontekście celów strategicznych	95
7.7. Outsourcing w kontekście procesów	98
7.8. Outsourcing w kontekście relacji z partnerami outsourcingowymi	101
7.9. Podsumowanie	103
Rozdział 8. Miejsce koncepcji Hoshin Kanri w nurcie nauk o zarządzaniu (Marek Krasieński)	105
8.1. Wprowadzenie	105
8.2. Hoshin Kanri jako japońska koncepcja zarządzania strategicznego	106
8.3. Istota podejścia procesowego w kontekście integracji wybranych koncepcji zarządzania	108
8.4. Controlling a zarządzanie	111

8.5. Inne koncepcje powiązane z <i>Hoshin Kanri</i>	113
8.6. Podsumowanie	116
Rozdział 9. Pozytywne źródła efektywności organizacji – wyniki badań	
(<i>Przemysław Zbierowski</i>)	119
9.1. Wprowadzenie	119
9.2. Pozytywna nauka o organizacji	119
9.3. Organizacje wysokiej efektywności	121
9.4. Analiza obwodowa danych	123
9.5. Hipotezy badawcze	125
9.6. Projekt badań, próba badawcza, zmienne i miary	128
9.7. Wyniki badań, ich ograniczenia, praktyczne zastosowania oraz przyszłe kierunki badań	130
9.8. Dyskusja	132
9.9. Podsumowanie	133
Część trzecia	
PRZYKŁADY ZASTOSOWAŃ KONCEPCJI I METOD ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO	135
Rozdział 10. Model zarządzania strategicznego w organizacjach <i>non-profit</i>	
(<i>Jarostaw Domański</i>)	137
10.1. Wprowadzenie	137
10.2. Analiza literatury	138
10.3. Podstawowe założenia	141
10.4. Model zarządzania strategicznego	143
10.5. Weryfikacja modelu	146
10.5.1. Metoda	146
10.5.2. Weryfikacja hipotezy	148
10.5.3. Cele krótko- i długoterminowe	150
10.5.4. Strategia	152
10.6. Konkluzje	154
Rozdział 11. Opcje strategiczne uczelni publicznych w Polsce	
(<i>Marzena Wójcik-Augustyniak</i>)	156
11.1. Wprowadzenie	156
11.2. Możliwe scenariusze przyszłości szkół wyższych	157
11.3. Uczelnie i studenci w Polsce na tle wybranych krajów europejskich	159
11.4. Opcje strategiczne dla uczelni publicznych w Polsce	162
11.4.1. Rodzaje opcji strategicznych	162
11.4.2. Konkurencja	166
11.4.3. Unikanie konkurencji	169
11.4.4. Kooperacja	169
11.5. Podsumowanie	171

Rozdział 12. Grupy strategiczne na rynku otwartych funduszy emerytalnych (<i>Iwona Staniec, Agnieszka Zakrzewska-Bielawska</i>)	172
12.1. Wprowadzenie	172
12.2. Mapa grup strategicznych – istota, cechy i zasady tworzenia	173
12.3. Specyfika i płaszczyzny konkurencji na rynku OFE	177
12.4. Metodyka i zakres badań	180
12.5. Analiza grup strategicznych na rynku OFE	183
12.6. Podsumowanie	188
Rozdział 13. Fuzje i sojusze – wybrane zewnętrzne metody rozwoju przedsiębiorstw na przykładzie sektora motoryzacyjnego (<i>Magdalena Gorzelany-Dziadkowiec</i>)	189
13.1. Wprowadzenie	189
13.2. Istota i charakterystyka rozwoju organizacji	190
13.3. Fuzje i akwizycje – ich istota i znaczenie	191
13.4. Fuzje i przejęcia w ujęciu empirycznym	194
13.5. Podsumowanie	196
Rozdział 14. Formy zaangażowania przedsiębiorstw sektora budowlanego na rynku międzynarodowym (<i>Lech Nieżurawski</i>)	198
14.1. Wprowadzenie	198
14.2. Strategia internacjonalizacji przedsiębiorstw	199
14.3. Charakterystyka najważniejszych form internacjonalizacji i globalizacji przedsiębiorstw	201
14.3.1. Eksport pośredni i bezpośredni	201
14.3.2. Przekazanie licencji	202
14.3.3. Franchising	202
14.3.4. <i>Joint venture</i>	203
14.3.5. Kontrakt menedżerski	204
14.3.6. Alianse strategiczne	204
14.4. Formy działalności przedsiębiorstwa sektora budowlanego na rynku międzynarodowym	205
14.5. Źródła pozyskiwania wiedzy o rynkach zagranicznych	211
14.6. Podsumowanie	211
Część czwarta	
NADZÓR KORPORACYJNY W TEORII I PRAKTYCE	213
Rozdział 15. Wybrane problemy współczesnego nadzoru korporacyjnego (<i>Agnieszka Ignys-Lipowiecka</i>)	215
15.1. Wprowadzenie	215
15.2. Pojęcie nadzoru korporacyjnego	215
15.3. Prawa akcjonariuszy mniejszościowych	217
15.4. Transparentność i dostęp do informacji	220
15.5. Rola rady spółki	223

15.6. Jakość światowego nadzoru korporacyjnego	224
15.7. Podsumowanie	226
Rozdział 16. Struktury własnościowe polskich spółek publicznych a ich strategie rozwoju (podsumowanie badań) (Jan Jeżak, Zbigniew Matyjas, Leszek Bohdanowicz)	227
16.1. Wprowadzenie	227
16.2. Przegląd literaturowy	228
16.2.1. Struktury własności polskich spółek publicznych a ich strategie rozwoju	228
16.2.2. Struktury własnościowe a wyniki finansowe	229
16.3. Opis przeprowadzonych badań	231
16.3.1. Wyniki badań opartych na danych wtórnych	231
16.3.2. Wyniki badań ankietowych	238
16.4. Podsumowanie	239
Rozdział 17. Wybrane aspekty sprawowania nadzoru właścicielskiego w bankach spółdzielczych (Beata Domańska-Szaruga, Ireneusz Kowalewicz)	243
17.1. Wprowadzenie	243
17.2. Budowanie wartości przedsiębiorstwa	244
17.3. Nadzór właścicielski	246
17.4. Specyfika banku spółdzielczego	248
17.5. Wartość dla właścicieli i korzyści dla interesariuszy w Banku Spółdzielczym w Białej Podlaskiej	251
17.6. Relacje rada nadzorcza – zarząd w Banku Spółdzielczym w Białej Podlaskiej	255
Rozdział 18. Samodzielność decyzyjna. Wymiary, próba identyfikacji (Dariusz Sobotkiewicz)	260
18.1. Uprawnienia, samodzielność, swoboda decyzyjna	260
18.2. Czynniki determinujące samodzielność decyzyjną menedżerów	263
18.3. Samodzielność decyzyjna podmiotów zależnych	265
18.4. Podsumowanie	268
Bibliografia	271
Indeks	283

Przedmowa

Zarządzanie strategiczne to jeden z najważniejszych obszarów zarządzania przedsiębiorstwem. Obejmuje ono ogólne koncepcje i zasady, a także szczegółowe metody i techniki, które pozwalają decydentom różnych szczebli organizacji na przewidywanie zmian w turbulentnym otoczeniu i identyfikację czynników sukcesu. Równie ważnym elementem w procesie zarządzania przedsiębiorstwem jest nadzór korporacyjny. Wzajemne relacje między poszczególnymi grupami zaangażowanymi w funkcjonowanie korporacji – akcjonariuszami, zarządem, członkami organów nadzorczych, pracownikami, dostawcami i kontrahentami – nabierają coraz większego znaczenia w warunkach postępującej globalizacji, rosnącej konkurencji oraz deregulacji rynków.

Problematyka zarządzania strategicznego oraz ładu korporacyjnego jest szeroka i złożona, cechuje ją także różnorodność podejść i metod badawczych. Jednakże z uwagi na istotność poruszanych w jej ramach zagadnień stanowi obszar wielu badań i rozważań, czego przykładem jest prezentowana monografia. Zostały w niej zamieszczone opracowania zarówno o charakterze ogólnym, stanowiące pole do dalszej refleksji i dyskusji naukowej na temat rozwoju zarządzania strategicznego i nadzoru korporacyjnego, jak i teksty odnoszące się do wymiaru praktycznego zastosowania wybranych koncepcji i metod z tych dwóch obszarów.

Opracowanie zostało podzielone na cztery części.

W części pierwszej, zatytułowanej *Rola zarządzania strategicznego w rozwoju organizacji*, autorzy identyfikują główne trendy rozwoju zarządzania strategicznego i na ich podstawie określają wyzwania na przyszłość. Ukazują problem paradoksów strategicznych jako nowoczesnego instrumentarium do tworzenia, wdrażania oraz zmiany strategii organizacji. W części tej zostały również podjęte rozważania na temat integracji strategii, struktury i kultury organizacyjnej – jako niezbędnego elementu rozwoju każdej organizacji – oraz najważniejszych możliwości pełniejszego wykorzystania kapitału strukturalnego firmy, które tkwią w jej wewnętrznej przestrzeni i otoczeniu. Na szczególną uwagę zasługuje propozycja metodologiczna dotycząca projektowania strategii zarządzania przedsiębiorstwem, uwzględniająca metodykę analizy opcji strategicznej i metodykę projektowania programu działalności globalnej przedsiębiorstwa.

Autorzy drugiej części – *Wybrane koncepcje zarządzania strategicznego* – przedstawiają wykorzystanie wybranych koncepcji zarządzania w kontekście strategicznym. Opisują też koncepcje: teorii gier, outsourcingu, *Hoshin Kanri* oraz

nowo powstałą koncepcję pozytywnych źródeł efektywności organizacji. Rozważania teoretyczne ilustrowane są przykładami praktycznych zastosowań.

Trzecia część książki *Przykłady zastosowań koncepcji i metod zarządzania strategicznego* ma charakter empiryczny. Jej autorzy omawiają wykorzystanie metody opcji strategicznych na uczelniach publicznych w Polsce, dokonują analizy grup strategicznych w odniesieniu do rynku otwartych funduszy emerytalnych, a także opisują fuzje i sojusze jako zewnętrzną metodę rozwoju przedsiębiorstwa na przykładzie sektora motoryzacyjnego oraz metody i formy umiędzynarodowienia przedsiębiorstw budowlanych. W jednym z rozdziałów został przedstawiony interesujący model zarządzania strategicznego opracowany dla organizacji non-profit, który zweryfikowano na reprezentatywnej próbie aktywnie działających organizacji pozarządowych, mających status organizacji pożytku publicznego.

W ostatniej części książki *Nadzór korporacyjny w teorii i praktyce* rozważania teoretyczne nad problemami współczesnego ładu korporacyjnego zostały wzbogacone wynikami badań struktur własnościowych w polskich spółkach publicznych oraz bankach spółdzielczych. Autor jednego z zamieszczonych tu rozdziałów podjął próbę identyfikacji samodzielności decyzyjnej menedżerów, określając jej wymiary i determinanty.

Szeroka gama problemów poruszanych w niniejszej publikacji przyczynia się do pogłębienia wiedzy z zakresu zarządzania strategicznego i nadzoru korporacyjnego, stanowiąc jednocześnie inspirację do dalszych badań i rozważań.

Agnieszka Zakrzewska-Bielawska